

Justis- og beredskapsdepartementet
v/ Lovavdelingen
Postboks 8005 Dep, 0030 Oslo

Vår ref.:
CFR

Deres ref.:
Saksnr. 23/1743

Dato:
27. juni 2023

Hørings svar – forslag om endringer i offentleglova m.m.

Tekna – Teknisk naturvitenskapelig forening er den største masterforeningen i Norge, og den største fagforeningen i Akademikerne med over 100 000 medlemmer. Våre medlemmer har mastergrad eller mer fra tekniske og naturvitenskapelige fagområder.

Tekna viser til høringsbrev av 31. mars 2023 om forslag til lov om endringer i offentleglova m.m. Høringsfrist er 5. juli 2023.

Innledningsvis vil Tekna påpeke at Regjeringen har fremholdt, blant annet i Hurdalsplattformen, at det skal åpnes opp for mer åpenhet i offentlig forvaltning. I dette forslaget synes det som om det tas til orde for det motsatte ved at man foreslår betydelige innskrenkninger i retten til innsyn i offentleglova. Dette er Tekna kritisk til.

Justis- og beredskapsdepartementet har sendt ut et forslag om endringer i offentlighetslova, offentlegforskrifta samt arkivforskriften. I gjeldende lov gis alle borgere som hovedregel rett til å få innsyn i dokumenter i offentlig forvaltning. Unntatt er blant annet organinterne dokumenter som kan unntas helt eller delvis offentlighet. Nå foreslår regjeringen ved dette høringsutkastet å utvide unntaket til også å gjelde journalinnføringer eller innføringer i lignende registre av de samme organinterne dokumentene, ved å endre offentleglova § 14 første ledd.

Departementet fremholder at de samme hensynene bak unntaket for organinterne dokumenter gjør seg gjeldende også for journalopplysninger om slike dokumenter. Det vises blant annet til at «tilgang til opplysninger om dokumentet, uten informasjon om det videre innholdet, vil kunne føre til oppmerksomhet og debatt om den pågående interne korrespondansen i offentligheten, og det kan også tenkes å kunne føre til forventninger om et bestemt resultat i saken».

Tekna mener denne argumentasjonen er oppsiktsvekkende fra regjeringens side, når man samtidig ønsker åpenhet rundt offentlig forvaltning nettopp for å fremme en åpen debatt i befolkningen og samfunnet. Særlig er dette betenkelig med tanke på innsyn i departementenes arbeid, da korrespondansen mellom disse regnes som intern i saker som skal avgjøres i regjeringen.

Det er for Tekna vanskelig å se at kunnskap om at det finnes interne dokumenter skal kunne skade saken og debatten, snarere tvert imot. Som Ytringsfriheteskommisjonen skrev i NOU 2022:09:

Innsyn og offentlighet er en sentral del av ytringsfriheten og en grunnleggende forutsetning for at den er reell. Informasjon er nødvendig for å få ny kunnskap, forstå en sak, utvikle meninger og begrunne synspunkter. Fra myndighetenes side kan det å holde tilbake informasjon være et middel for å skjule feil og maktmisbruk, hindre kritikk og beholde makten. Åpenhet skaper tillit og motvirker mistro og konspirasjonsteorier.

Departementet fremhever videre i høringsnotatet at et generelt unntak for journalinnføringer om organinterne dokumenter ikke vil svekke allmennhetens informasjonstilgang. Dette begrunnes med at dokumentene uansett vil kunne unntas fra innsyn, og organet kan i dag unngå offentlighet ved å unnlate å journalføre dem.

Etter Teknas syn er argumentasjonen påfallende, da man i stedet for å skjerpe inn eventuell manglende journalføring i offentlig forvaltning endrer loven slik at ikke offentligheten skal få innsyn i journalopplysningene.

Departementet viser også til at et organ fortsatt vil måtte vurdere merinnsyn på vanlig måte ved forespørsler om innsyn i journaler, lignende registre og sammenstillinger. Det er fra Teknas side vanskelig å se for seg hvordan en forespørsel om merinnsyn skal kunne fremmes når offentligheten ikke vet om at det finnes dokumenter i utgangspunktet fordi dokumentene er unntatt fra oppføring i journalen.

Tekna mener forslaget i altfor stor grad begrenser borgerne, samfunnets og journalisters kontroll med forvaltningen. Unntaket for organinterne dokumenter er forståelig og vel begrunnet, men Tekna mener disse hensynene ikke på samme måte kan brukes for å unnta fra innsyn journalinnføringer om organinterne dokumenter. Det at man har innsyn i opplysninger i journalen om at det finnes organinterne dokumenter i saken, er viktig fordi offentligheten da i alle fall har innsyn i at det skjer interne prosesser. Pressen og andre kan dermed be om innsyn og kan reise spørsmål om innsyn nektes.

Som offentlighetsutvalget i sin tid sa: Det grunnleggende utgangspunktet bør være at premissene for forvaltningens avgjørelser og virksomhet ellers i størst mulig utstrekning er offentlige.

Tekna mener derfor at forslag om endringer i offentleglova m.m. bør trekkes.

Med vennlig hilsen

Line Henriette Holten
generalsekretær